

Sprangsport – talent eller heldig utgangspunkt?

En kvalitativ studie om økonomiske ressursers påvirkning i sprangsporten

Marianne Nerland Wiktil

SOS2900 – Bacheloroppgave i Sosiologi

Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Vår 2020

Forord

Jeg vil først og fremst rette en stor takk til min veileder Aurora Sørsveen, som har bidratt med god hjelp og konstruktiv kritikk under arbeidet med oppgaven.

Videre vil jeg også takke informantene, som tok seg tid til å stille opp på intervju. Og for informative og interessante samtaler.

Marianne Nerland Wiktil

Trondheim, vår 2020

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn	5
1.2 Tidligere forskning	5
1.3 Problemstilling og oppgavens struktur	7
2.0 Teori	7
2.1 Statussymboler og «fasade»	7
2.2 Kulturell, sosial og økonomisk kapital	8
3.0 Metode	10
3.1 Fenomenologisk perspektiv	10
3.2 Valg av case og informanter	10
3.3 Utvikling av forskningsspørsmål.....	11
3.4 Intervjuguide.....	11
3.5 Gjennomføring av intervju	12
3.6 Databehandling	13
3.7 Datamaterialets kvalitet	13
4.0 Analyse	14
4.1 Økonomi som ressurs i sprangsporten.....	14
4.2 Betydningen av arv og et kjent navn	16
4.3 Populært å se rik ut	19
4.4 Autoritære familier og ryttere.....	21
4.5 Sprangsporten som en individuell sport	22
5.0 Avslutning	23
5.1 Hovedfunn	23
5.2 Videre forskning	26
6.0 Litteraturliste	26
7.0 Vedlegg	29
7.1 Intervjuguide.....	29

1.0 Innledning

«Å drive på toppnivå i sprangridning krever talent og hard trening. Men det krever også mye penger. Derfor har rikfolks barn alltid hatt bedre sjanser til å lykkes.» (Aftenposten, 2008) uttaler Mette Bugge, Siri Gedde- Dahl og Alf Andre Magnussen i sin artikkelserie «Hestehandlerne» i Aftenposten i 2008. I artikkelserien belyses rollen til de forskjellige aktørene innenfor sporten, samt økonomiens betydning for muligheter og ressurser. De fokuserer mye på at det å ha et kjent og velstående navn i sporten, kan få deg lengre enn talent, samtidig som man kan drive business ved hjelp av påvirkningskraften man har på ulike personer og elever innenfor sporten. Gunnar Hammer, styremedlem i Trøndelag Hestesportsklubb i 2008, mener dansen rundt pengene er et hinder for sportslig fremgang (Aftenposten, 2008). Videre belyser Bugge, Gedde-Dahl og Magnussen rundt tilgangen til sporten:

Noen få familier med aktive sprangrytterbarn, sentrale tillitsverv og økonomiske interesser i hester dominerer sprangryttermiljøet. På landslagene har svært mange etternavn fra disse familiene. Barna i de rike familiene har de dyreste hestene. Foreldrene driver business med de sportslige toppene. De sponser en håndfull supertalenter som har jobbet seg opp fra alminnelige økonomiske kår. (Aftenposten, 2008)

Geir Gulliksen kommenterer som motpart i saken at handelen innad i sporten er basert på tillit og trenerens ønske om å skaffe sine elever gode hester. Han belyser deretter at han ikke har et eneste vondt ord å si om hestemiljøet og mener sprangsporten er ren og rettferdig (Aftenposten, 2008). Stein Endresen støtter opp under Gulliksens forklaringer, og legger til at det fins en balanse mellom trener og hestehandel, samtidig som at toppryttere i dag trener godt for å holde seg i toppen av sporten (Aftenposten, 2008).

På en måte kan man se på sprangsporten som et tydelig bevis på en sport som er sterkt påvirket av klasse-habitus, som forklares gjennom situasjoner hvor status har betydning for hvordan man bedriver sporten, gjennom å sitte på arvelige ressurser og makt. Dette kan sees både når det kommer til effekten status kan ha på prestasjoner og muligheter, men også hvilke fortjenester man kan oppnå i sporten, og hvordan dette kan skape sosial verdi for de aktuelle aktørene. Man kan på mange måter si at klasse-habitus er en livsstil man overtar fra sine forfedre, som kan brukes som verktøy senere (Bourdieu, 1991, s. 369). Ifølge Thomas Wilson kan derfor slike sporter som sprangsport bli definert som sport valgt gjennom smak, altså at

sporten i seg selv har tilhørighet til visse klasser i samfunnet og fungerer som imøtekommende og forsterkende på den eksisterende strukturen for sosial ulikhet (Wilson, 2002, s. 14). Dette skal vi se nærmere på i oppgaven, for å se om det er mulig å koble økonomi opp mot muligheter og suksess i dagens sprangsport.

1.1 Bakgrunn

Økonomiske ressursers påvirkning på sprangsporten er temaet i oppgaven. For at temaet skal ha en tydeligere sosiologisk relevans ble valget å fokusere på tematikken i oppgaven gjennom begrepet som klasse, status og ulikhet. Samtidig som forskning rundt idrett generelt blir anvendt i oppgaven, da det fins lite tidligere forskning innenfor sprangsporten. Slik blir tilgangen til tidligere forskning og teoretiske perspektiver utvidet. Jeg er veldig nysgjerrig på hvordan ryttere opplever sporten, og hvordan hele prosessen rundt det å skulle satse aktivt i sporten fungerer for de ulike rytterne. Hvilket utgangspunkt har hver enkelt rytter, og hvilke faktorer spiller inn for at hver enkelt rytter kan drive aktivt innen sporten?

I etterkrigstida ble fokuset på idrett større, der «idrett for alle» var målsettingen for idrettsbevegelsen og idrettspolitikken i Norge. Slik skulle idretten bli en del av samfunnsoppbyggingen og klassekompromiss, som skulle bidra til både sosial og geografisk utjevning. Rekruttering skulle bli enklere, og klaseskillene jevnes ut. Men i senere forskning viser det seg at ulikheter, rettet mot kostnader i idrett og «sosial arv», kan vise seg å ha påvirkning på idretten (Strandbu, Gulløy, Andersen, Seippel & Dalen, 2017). Kan dette føre til større forskjeller i samfunnet, og bidra negativt til samfunnsutviklingen? Og er fokuset med idrett å skape glede, eller er det blitt mer fokus på profesjonalisering av idrett? Og har tanken bak utjevning av klaseskillet hatt noen form for virkning, eller er det ulike faktorer som har ført til et større klaseskille, som for eksempel ulike former for ressurser og bakgrunn?

1.2 Tidligere forskning

Idrettsorganisasjoner og sport spiller en stor rolle i dagens samfunn, men Seippel (2006) mener det allikevel er svært få studier med fokus på idrett som en del av det sivile samfunn og sammenhengen mellom klasse og idrett (s. 169). Ut ifra den forskning som fins kan man ifølge Skille (2006) konstatere at det fins en rekke faktorer for at idrett blir valgt forskjellig på grunnlag av økonomiske ressurser, der hun trekker fram basketball som en «innvandreridrett», da idretten ikke stiller høye økonomiske krav og at inngangsterskelen til en slik sport er lav.

Og som nevnt i samme artikkel kan man forklare idrett med Bourdieus terminologi som et felt, hvor hvert individ ankommer med ulik livsverden og ressurser, og at den sosiale makten som ligger i idrett kan føre til konsekvenser (Skille, 2006, s.15-16).

Seippel (2002) belyser i en annen artikkel at konkurransedelen av idrett også i større grad nå er preget av to motstridende faktorer; konkurranse/prestasjon og fairness. Som forklares spesielt ved lagidrett, der idrett i stor grad krever samarbeid for å nå ulike mål, og at det er slik utviklingen burde fortsette for å gjøre idrett og idrettsprestasjoner i samfunnet verdifullt og stort (Seippel, 2002, s. 107). Dette er veldig interessant i forhold til at sprangsporten er en enkeltmannssport, men at samarbeid og «team-building» er i stort fokus både hos Norges Rytterforbund og klubber generelt i landet. Noe Norges Rytterforbund (NRYF) viser til på sine nettsider, hvor de henviser til verdier og fokuset på et trygt, godt og inkluderende fellesskap (Norges rytterforbund). Skillet mellom lagidrett og individuell idrett forklarer Seippel (2002) slik: «Her kan man anta at lagidretter i større grad enn individuelle idretter gir rom for «det sosiale», mens individuelle idretter på sin side ofte legger større vekt på presentasjoner og ytelser» (s. 46). Hvor han vektlegger at «lek og glede» ofte er lettere å finne i lagidretter, og at resultatjaget ofte forekommer når man driver idrett alene (Seippel, 2002, s. 46-47). Seippel viser også til det faktum at idrettsutøvere eller grupper i noen tilfeller bruker idretten som en ekspressiv arena, for eksempel å uttrykke sosial og/eller økonomisk kapital (Seippel, 2002, s. 45).

Når det kommer til økonomi og klasseposisjon, generelt og i idrett, beskriver Goldthorpe (2004) den markante kontrasten som oppstår mellom mennesker i ulike klassesituasjoner. Han forklarer at det kan sees på som å bo i svært forskjellige økonomiske verdener, og ikke bare når det gjelder nivå på materiell atferd, men i enda større grad spektret av økonomiske livssjanser som risiko og muligheter individene kan stå ovenfor i sitt livsløp (Goldthorpe, 2004, s. 24). De som befinner seg i den høyere delen av økonomiverden opplever en form for sikkerhet, stabilitet og utsikter som de i den lavere delen av økonomiverdenen ikke har like lett tilgang til. De utvikles klassesmessig i større grad i forhold til hvilke valg de tar senere i livet, som for eksempel utdannings- og yrkesvalg (Goldthorpe, 2004, s. 25).

1.3 Problemstilling og oppgavens struktur

Oppgaven tar utgangspunkt i følgende problemstilling: «*På hvilken måte påvirker økonomiske ressurser sprangsporten og sprangmiljøet?*». For å ikke skape forvirring skal skillet mellom de to ulike begrepene forklares. Sprangsporten er den generelle sporten som konkurranse, mens sprangmiljøet refererer til den sosiale delen og opplevelsen rundt sporten. For å kunne svare mer utfyllende på forskningsspørsmålet og komme tettere inn på forståelsen av både sprangsporten og sprangmiljøet ønsker jeg å anvende to underproblemstillinger:

U1: Hvilke økonomiske ressurser beskrives som viktige for at en rytter lykkes i sprangsporten?

U2: Hvordan påvirker økonomiske ressurser det sosiale samspillet i sporten?

Jeg vil først innhente informasjon og data fra relevant forskningslitteratur, som skal legge grunnlag for hvilke teoretiske perspektiver og tidligere forskning rundt klasse og ulikhet som skal anvendes for å analysere og diskutere rundt det aktuelle tema. Disse teoriene vil bli presentert, før det vil bli gjennomført analyse av de innhentede data fra kvalitative intervjuer, de relevante teoriene og forskningen brukt i oppgaven. Til slutt vil oppgaven oppsummeres, og eventuelle funn og videre forskning drøftes i en avslutning.

2.0 Teori

Teoriene anvendt i denne oppgaven er valgt ut grunnet relevans og koblingene knyttet til forskningen. Både Bourdieu og Goffman er kjent for sin forskning rundt klasse, status og ulikhet. Teoriene rundt statussymboler, fasade og kapital vil derfor komplimentere hverandre, noe som bidrar positivt til mer flyt i analysen hvor det empiriske datagrunnlaget skal trekkes inn. Her vil de både kunne forklare og forsterke ulike empiriske funn gjort i analysen.

2.1 Statussymboler og «fasade»

Erving Goffman belyser at personer i stor grad er opptatt av hverandres sosioøkonomiske status i sin alminnelighet, samtidig også individets syn på seg selv, holdninger og verdier, og ikke minst pålitelighet (Goffman, 1992, s. 12 -13). Han retter stort fokus på at ordet «person» opprinnelig hadde betydningen «maske» (Goffman, 1992, s. 25) og at roller og forventninger som signaliseres gjennom «masken» ønsker å uttrykke hvem man «helst» vil være, i ulike situasjoner. Goffman (1992) poengterer at «*de viktigste meningsbærende tegn som settes i*

forbindelse med sosial klasse, består vel av de statussymboler som uttrykker materiell rikdom» (s. 38), ettersom disse ulike statussymbolene sier noe om individets klasses tilhørighet og ressursene individet innehar (Goffman, 1951, s. 295 - 296). Disse symbolene reguleres ofte, og blir dyrere og vanskeligere å strekke seg etter, noe som blir gjort av individer med høy autoritet som ønsker å øke forventningene til den bestemte klassen. Goffman mener i stor grad at vi mennesker symboliserer vår formue og velstand gjennom objekter, som skal utpeke posisjonen individet har i samfunnet (Goffman, 1951, s. 302 - 303).

En av Goffmans hovedteorier er den dramaturgiske metaforen, som sier noe om at man har en «front stage» der man opptrer for publikum, og en «back stage» hvor den opptredende kan falle ut av rollen og gi slipp på fasaden (Goffman, 1992, s. 97). Når individer er på baksidefasaden befinner de seg på et komfortabelt område, og kan snakke nedlatende om sitt publikum, noe som strider med handlingene og opptreden man viser på «front stage» (Goffman, 1992, s. 98). Det er viktigere at alt ser bedre ut på utsiden, enn å slippe publikum inn for å se hva som fins på innsiden (Goffman, 1992, s. 105). Goffman konkluderer dette med at den sosiale verden består av lag med opptredende som samarbeider om å forelegge for publikum en bestemt definisjon av ulike situasjoner (Goffman, 1992, s. 197).

2.2 Kulturell, sosial og økonomisk kapital

Ifølge Pierre Bourdieu er det perfekte utgangspunkt for rettferdig konkurranse og likestilling at verden hadde vært foruten akkumulering, arv, eller ervervede egenskaper, og der et hvert øyeblikk er uavhengig av den forrige (Bourdieu, 1986, s. 15). Men slik er det ikke, noe Bourdieu belyser sterkt i sin forskning ved å trekke fram ulike faktorer som bidrar til ulikhet. Han forklarer hvordan ulike typer kapital kan anskaffes, utveksles, og til slutt konverteres til andre former for kapital, med de strukturene i den sosiale verden som utgangspunkt. Han forklarer den sosiale verden som et sosialt hierarki av forbrukere med ulike muligheter på grunnlag av ulik tilgang til kulturell kapital (Bourdieu, 1984, s. 1). Noe som kommer fram i hans forskning, og som er relevant for denne oppgaven, er det faktum at kulturell- og sosialkapital fungerer aktivt som et skjold som skjuler forholdet til økonomisk kapital (Bourdieu, 1986, s. 25-26).

Bourdieu deler kulturell kapital inn i tre former; legemlig tilstand, objektiv tilstand og institusjonalisert tilstand (Bourdieu, 1986, s. 17). Vi skal ta mest utgangspunkt i den objektive tilstanden som tar for seg kulturell kapital som objektiveres i materielle gjenstander og medier, som for eksempel et maleri eller monumenter. Hvor et maleri kan være et symbol på rikdom, og indikere til høy økonomisk kapital, på en måte som opptrer forkledd (Bourdieu, 1986, s. 19). Dette kan forklares ved at man overfører verdi inn i noe fysisk som symboliserer den posisjonen eller gruppen du tilhører. Et slikt kulturprodukt vil ifølge Bourdieu produsere distinksjon som et middel til å uttrykke og reprodusere klasseulikheter (Naidoo, 2010, s. 468). Distinksjon er et sentral begrep i hans forskning, og beskriver forskjeller og ulikheter gjennom å se på forholdet mellom individ og kollektiv. Distinksjon bidrar til å gi uttrykk for hvem som oppfattes som inkludert, og hvem som oppfattes som ekskludert i samfunnet, og hvilken status grupper i samfunnet har (Bourdieu, 1995, s. 11-12).

Bourdieu forklarer sosial kapital som samlingen av de faktiske og potensielle ressursene som er knyttet sammen til besittelse av et holdbart nettverk av mer eller mindre institusjonaliserte forhold, eller med andre ord tilhørighet og annerkjennelse i en gruppe (Bourdieu, 1986, s. 21). Omfanget av den sosiale kapitalen en aktør har er avhengig av størrelsen på det sosiale nettverket og tilkoblingene man eier, både økonomisk, kulturelt og symbolsk, som bestemmer hvilke muligheter man besitter (Bourdieu, 1986, s. 22-23). Her mener Bourdieu at aktører som er rik på kapital, og er eiere av en arvelig sosial og økonomisk kapital, og gjerne symbolisert med et kjent navn, er i større stand til å forvandle alle omstendighetsforhold til varige forbindelser og bekjentskap. Disse aktørene trenger ikke å «bli kjent» med alle sine «bekjente», da de som oftest kjenner flere enn de vet om gjennom at de blir sett på som kjent, og verdifulle (Bourdieu, 1986, s. 23-24).

Når det kom til idrett skilte Bourdieu mellom to ulike typer idrett; idrett for arbeiderklassen og idrett for den dominante klasse (Bourdieu, 1991, s. 370). Han mener at det ikke bare er de økonomiske hindringene i det generelle, men at sporter som for eksempel ridning, golf og tennis, er sporter man blir «født» inn i. Gjerne gjennom familietradisjoner, obligatorisk bekledding og interesse innad i slekt. Men at man også blir født med de ressursene idretten legger til rette for at man burde ha, noe som dermed sporer tilbake til den økonomiske og kulturelle kapitalen individet besitter (Bourdieu, 1991, s. 370-371). Han forklarer derfor

denne strukturen som et fenomen som er vanskelig å bryte ned, og at mennesker som tilhører middelklassen, og til og med øvre del av denne, vil slite med å ha tilgang til slike sporter (Bourdieu, 1991, s. 371).

3.0 Metode

I denne delen av oppgaven ønsker jeg å redegjøre for valg av design, case og informanter, og utvikling av intervjuguide og forskningsspørsmål. Samtidig tar jeg for meg behandling av data, og betraktninger rundt troverdighet, gyldighet og etikk. Studien er godkjent av NSD, som forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap (NTNU).

3.1 Fenomenologisk perspektiv

Når det kom til valg av design, falt valget raskt på kvalitativ metode, da metoden bidrar til å komme tettere og dypere inn på informanten og dens syn på tema. Jeg er interessert i personers subjektive opplevelser av hendelser, noe som førte til at valget falt på en fenomenologisk tilnærming. Målet med et fenomenologisk perspektiv er i stor grad å belyse informantens egne opplevelser og forståelse rundt et tema, samt hvordan informanten reflekterer rundt dette (Tjora, 2012, s. 114). Gjennom en fenomenologisk tilnærming var ønsket i stor grad å komme litt i dybden på informasjonen informantene belyste, samtidig som man kan ta del i denne refleksjonen informanten opplever i intervjusammenheng. Slik kan man forstå et sosialt fenomen ut ifra livsverdenen til aktørene (Tjora, 2012, s. 114). Valget falt derfor på dybdeintervju for å samle inn data, som består av tre dybdeintervjuer av både aktive og tidligere aktive sprangryttere.

3.2 Valg av case og informanter

For meg, som sprangrytter, oppleves sprangsporten og økonomi som to samfunnsaktuelle tema. Det er mye skepsis og nysgjerrighet rundt sporten, og ettersom sporten ikke er en av de mest prioriterte i nyhetsbildet og på fjernsyn er det en sport mange har lite kjennskap til. Økonomi er et bredt og omstridt tema, noe som også kommer til syne i sprangsporten. Selv oppleves ikke sprangmiljøet på veldig nært hold, da min familie har stall hjemme. Samtidig som man har en viss avstand fra miljøet, har man merket at det er ulike faktorer som preger

sporten. I tillegg til økonomiske ressurser kunne man også sett nærmere på kjønnsdominans i sporten, da store deler av sprangrytterne i sporten er kvinner. Valget ble å avgrense tematikken for forskningen, og heller fokusere på økonomi med vektlegging på begrepene status og ulikhet. Oppgaven kan bidra til at man får et innblikk i sprangsporten, og bredere forståelse rundt sporten i henhold til økonomiske ressurser, klassestruktur og ulikhet.

Hovedregelen for utvalg i kvalitativ intervjustudie er at informantene man velger kan på ulike grunnlag uttale seg om det aktuelle tema på en reflektert og åpen måte (Tjora, 2018, s.130). Under rekruttering av informantene var det et par utvalgs-kriterier som måtte utfylles, som blant annet at informantene er over 18 år, har drevet eller driver aktivt med sprangridning og har deltatt på konkurranser. Det å få tak i informanter gikk veldig problemfritt, da jeg selv driver med hest og viste om en del ryttere å kunne spørre. Ønsket var å få informanter fra litt forskjellige områder i landet, og som gjerne ikke hadde noe tilknytning til hverandre. Dette for å skape et litt bredere perspektiv, samtidig som informantene ikke har muligheten til å påvirke hverandre eller diskutere med hverandre på forhånd av intervjuet. Utvalget endte opp på 3 kvinner i alderen 21 til 25 år, som alle har tilknytning til sprangsporten. For å opprettholde anonymitet har jeg gitt informantene fiktive navn: Oda, Petra og Mona.

3.3 Utvikling av forskningsspørsmål

Jeg hadde i fra start av en ganske klar formening om hva jeg ønsket å undersøke nærmere i oppgaven, hvorav største delen av arbeidet gikk ut på å konkretisere forskningsspørsmålet og underproblemstillingene, slik at de ble relevante i forhold til både tidligere forskning og teoretiske perspektiver. Forskningsspørsmålet og underproblemstillingene ble reformulert noe etter datainnsamlingen, ettersom empirien la til grunnlag for mer presise forskningsspørsmål, som skaper mer relevans og helhet i hele oppgaven.

3.4 Intervjuguide

Intervjuguiden ble utviklet hovedsakelig på grunnlag av min erfaring og kjennskap rundt tema. Det viktigste var å formulere spørsmålene slik at informantene ikke måtte gå alt for personlig inn i økonomidelen, samtidig som anonymiteten skulle bevares. Men alt i alt ser jeg på min erfaring fra feltet som en god ressurs, både for utviklingen av intervjuguiden og

muligheten for å kunne føre en fri samtale med informantene. Intervjuguiden ble utviklet basert på Tjoras (2018) struktur til intervjuguide for dybdeintervju (s. 155). Intervjuguiden ble delt inn i tre faser – oppvarming, refleksjon og avslutning – som består av ulike spørsmål som skulle bidra til refleksjon og flyt i samtalen (Tjora, 2018, s. 145). Oppvarmingsspørsmålene bidrar til å få samtalen i gang, med enkle og ukompliserte spørsmål. Før jeg hadde en rekke temaer i refleksjonsdelen, som bidro til å skape refleksjon rundt hele forskningsspørsmålet. Min erfaring i sprangsporten dannet godt grunnlag for å komme med relevante oppfølgingsspørsmål, og ga samtalen et mer naturlig og lett preg i hoveddelen. Til slutt kom den avsluttende delen, som ledet oppmerksomheten bort fra de brede refleksjonsspørsmålene og inn til en lettere samtale mot slutten. Her fikk de anledningen til å tilføye noe om de følte noe informasjon ble utelatt under intervju. Intervjuguiden ble testet på min søster på forhånd, noe som bidro positivt til å føle på intervjuerrollen og for å se om spørsmålene var godt nok formulert og la grunnlag for god samtale rundt det aktuelle temaet.

3.5 Gjennomføring av intervju

Ettersom situasjonen under oppgaveskrivingen ble raskt endret da Covid-19 viruset kom til Norge, ble innhenting av data gjort på en annen måte enn først tenkt. Med noen av informantene var allerede intervjusted, av deres valg, allerede avtalt. Av hensyn til myndighetenes råd om å unngå direkte kontakt med andre mennesker i så stor grad som mulig, ble intervjuene gjennomført på telefon. Ved utføring av telefonintervju mister man muligheten til å bruke kroppsspråk, som for eksempel å nikke for å lede samtalen videre eller bidra til flyt i samtalen (Tjora, 2018, s. 169). Tjora (2018) mener dette kan prege intervjuet ved at noe av samtaleaspektet som det gode intervjuet er avhengig av forsvinner (s. 169). På den positive siden kan informanten oppholde seg på et komfortabelt sted under intervju, samt at opptaker ikke tar fokuset fra informanten under intervju (Tjora, 2018, s. 170). Under mine intervju følte jeg samtalene hadde en fin flyt, og at informantene ikke holdt igjen eller ble ukomfortabel i forhold til at intervjuene foregikk via telefon.

I forkant av intervjuene ble informantene spurt om det var greit å bruke opptak, og opplyst om hvordan dette skulle foregå og hvordan opptakene skulle oppbevares. Alle informantene var positiv til dette, og virket ikke til å bli forstyrret eller begrense seg av at intervjuet ble tatt opp. Alle de tre intervjuene hadde en varighet på ca. 35 minutter. Bruk av intervjuguide kan i noen

situasjoner ødelegge for den frie og uformelle samtalen, og føre til at informanten føler for sterkt på seriøsiteten og begrenser svarene sine (Tjora, 2018, s. 158 – 159). Men at det i de fleste tilfeller løsner seg opp etter 2-3 minutter, da informanten får intervjuguiden litt mer «under huden» og føler seg mer avslappet (Tjora, 2018, s. 158). I min situasjon, der telefonintervju ble løsning, opplevde jeg at informantene kom raskt i varmen, og ikke begrenset seg grunnet bruken av intervjuguiden.

3.6 Databehandling

Da intervjuene var ferdig satt jeg igjen med en del rådata, som ble transkribert fortløpende mens intervjuene var ferskt i minne. Videre tok jeg utgangspunkt i Tjora sin Stegvis-Deduktive Induktive metode, som er en metode som arbeider i etapper for å overføre rådata til konsepter eller teorier (Tjora, 2018, s. 18). Det ble derfor gjennomført koding av data, og deretter ble datamaterialet gruppert etter ulike temaer: Muligheter i konkurranse, økonomi og sponing, og sosialt. Dette bidro til et ryddig oppsett, som ble enkelt å finne fram til underveis i analysearbeidet. Deretter ble datamaterialet testet i sammenheng med de utvalgte teoriene i oppgaven, for å finne relevante konsepter og teorier.

3.7 Datamaterialets kvalitet

Reliabilitet handler om forskningens pålitelighet, og er basert på at vi redegjør for hvilken betydning erfaringene i felten har for hvordan vi har utviklet data (Thagaard, 2019, s. 181). Ved at jeg selv er en del av dette miljøet, og har en viss kjennskap til informantene, kan dette sies å ha preget forskningsarbeidet på en måte. På en side kan min posisjon ansees som en ressurs, da tilgangen til informanter og erfaringer rundt feltet kan bidra til relevante spørsmål, og ikke minst flyt i samtalen. Men ettersom jeg selv har drevet aktivt med sprangridning siden ung alder, kan mine meninger og holdninger til enkelte ting ha påvirket informantene og forskningsarbeidet. På mange måter kan det også bidra til at informanter tilbakeholder informasjon, men i intervjutilfellene i denne forskningsprosessen ble ikke dette sett på som noe problem.

Validitet handler om gyldigheten av resultatene vi kommer frem til, og hvordan disse tolkes (Thagaard, 2019, s. 181). Og om de svarene vi finner i vår forskning, faktisk er svaret på de spørsmål vi forsøke å stille (Tjora, 2018, s. 232). Jeg hadde tidlig sett for meg en del

teoretiske perspektiver for dette forskningsprosjektet, men har tilrettelagt teoriene etter innhenting av data, ved hjelp av tidligere relevant forskning. Intervjuguiden var nøye utarbeidet for å legge til rette for en strukturert samtale, hvor informanten også kunne snakke flytende rundt temaet som var relevant for forskningsprosjektet.

Generaliserbarhet er knyttet til forskningens relevans utover de enheter som faktisk er undersøkt, og sier noe om overførbarhet av eventuelle funn (Tjora, 2018, s. 231). Ettersom sprangridning er noe som er svært lite forsket på fra før, var ikke hensikten å skape generaliserbar data. Men heller å belyse, og gi innsikt innenfor et område som sprangsporten, som er en idrett få vet veldig mye om. Undersøkelsen vil kunne legge til rette for nærmere forståelse av sporten, og kan på mange måter brukes som eksempel eller en slags veiviser i annen forskning innenfor samme tema.

4.0 Analyse

I denne delen av oppgaven skal den innhentede empirien fra intervjuene kobles opp mot den utvalgte teorien, for å kunne diskutere rundt problemstillingene i oppgaven. Dette for å se koblinger mellom de ulike teoretiske perspektivene og tidligere forskning gjort innenfor feltet.

4.1 Økonomi som ressurs i sprangsporten

I undersøkelsen min kom det tydelig fram at samtlige av informantene mine opplever at økonomi spiller en sentral rolle i sprangsporten. Oda forklarte det slik:

Man sier jo at resultat kommer fra hardt arbeid, men resultat kommer gjerne av arbeid pluss gode hester (...) Du må ha råd til å kjøpe de gode hestene, og til å dra på de store stevnene. Du har liksom (...) Et helt annet støtteapparat rundt deg når du har god økonomi. (Oda)

Oda forklarer at det verste med sporten er de menneskene som benytter økonomi som middel for å kunne gjøre hva de vil, uten konsekvenser. Det er nemlig ikke vanskelig å se hvem som har god økonomi, ifølge Oda, da hun forklarer at situasjoner hvor andre kjøper gode hester og utstyr uten å tenke på pris kan virke både urettferdig og demotiverende for andre i sporten. En annen av informantene beskriver økonomi i sporten på denne måten:

Økonomien har jo alt å si, da det har betydning for hvilken hest du kan kjøpe, og muligheten til å kjøpe hest som man kan konkurrere på det høyeste med (...) Føler de som har økonomien

i orden viser det veldig godt, mens de som ikke har like mye prøver så godt de kan å henge med. (Mona)

I likhet med Oda, beskriver også Mona økonomi som et middel for mulighet og tilgang i sporten. Som Goldthorpe (2004) påpekte er det en kontrast mellom mennesker med ulik økonomi, både med tanke på livssjanser, muligheter og risiko. Noe som tydeliggjøres i situasjoner hvor økonomi spiller en sentral rolle for anskaffelse av avgjørende midler (s. 24-25). I lys av Bourdieus teori om idrett og tilgang, kan man forklare situasjonen som at de i den øvre klassen har større tilgang på gode hester og til å dra på dyrere stevner, mens de Bourdieu forklarer som deltakere i lavere klasse, ofte sliter med å kunne henge med (Bourdieu, 1991, s. 371). Inngangsbilletten er ifølge Petra dyrere enn i andre sporter, og at kostnadene rundt både vedlikehold av hest og start i konkurranse, var utvilsomt høye. I diskusjonen om økonomiske ressurser var noe som kom til syne i sporten, forklarte Oda situasjonen slik:

Om man som hesteperson legger sammen ulike faktorer som nivå, oppstalling, utstyr, trener, reiser, hvordan biler og lastebiler folk eventuelt har, så er det jo veldig lett å se hvem som sitter på god økonomi (...) Jeg ser jo veldig verdien i de små tingene, og vet jo hvor mye slikt koster, mens de som har store lastebiler og ti hester ser liksom ikke verdien i det lengre føler jeg. Man er mer likegyldig. Har jo sett folk gått i parajumper i stallen liksom. (Oda)

Oda legger her fokuset på hvordan man ser på de tingene og mulighetene man har, når man florerer i dem versus noen på sidelinjen som ser både utstyr og hester som verdifulle og kostandsfulle gjenstander. Mona sitter med samme inntrykk og uttaler dette: «*Man ser jo hvor mange hester en person kan gå rundt med. Og det med at jeg rutter rundt med min helt ok henger, mens de kommer med sine store nye lastebiler med living og hele pakka*» (Mona). Hun legger også til at ryttere med god økonomi ikke legger skjul på dette, og vil i stor grad trekkes mot andre velstående ryttere. Det materielle i sporten legger derfor et utgangspunkt for hvilke muligheter man har, og bidrar til å uttrykke hvem som er inkludert i en øvre klasse, og hvem som blir ekskludert (Bourdieu, 1995, s. 11-12). Et annet viktig element som Mona også belyser i denne delen av intervjuet er at man også klamrer til seg mer kunnskap når man besitter denne type ressurser. Med flere hester og flinkere trenere, er dette noe som gjør at læringskurven blir brattere, og kunnskap rundt ulike typer hester og situasjoner bidrar til mer erfaring. Man vil derfor kunne lære mere, og bli «flinkere» på mange måter. De som sitter på økonomisk og sosial kapital vil derfor ikke bare ha tilgang til enormt med muligheter og ressurser på det materielle og det sosiale, men også besitte et større potensial i kunnskap og

utførelse av sprangridningen. Dette gjennom mulighetene for mer erfaring, og lettere tilgang til kunnskap i feltet.

Det er i hovedsak mange måter å anvende økonomiske ressurser på, noe Bourdieu forklarer som en prosess hvor ulike typer kapital kan konverteres til andre former for kapital, noe vi skal se på videre (Bourdieu, 1984, s. 1).

4.2 Betydningen av arv og et kjent navn

Ifølge Bourdieu er ridning en sport man blir «født inn i», hvor interesse, engasjement og ressurser ligger til rette fra tidlig alder (Bourdieu, 1991, s. 370-371). Slik vil man ikke bare arve materielle og økonomiske ressurser, men også sosial kapital, som i et opparbeidet nettverk og verdifulle bekjentskap. Man vil derfor fra tidlig alder oppleve tilhørighet og annerkjennelse i en bestemt gruppe, som i dette tilfellet er i den øvre toppen i sprangsporten. Oda vektlegger dette med familie og interesse som avgjørende faktorer, og påpekte at ryttere med foreldre som både stilte sterkt økonomisk, og hadde snakketøyet i orden, ofte var de som fikk tilgang til flest muligheter både når det kom til trening og samarbeid. Noe som gjør at man ikke trenger å sitte på et spesielt talent eller å være full av iver mot å oppnå noe i sporten, men man får både hester, trenere og et stort sosialt nettverk innenfor sporten ved startstreken. Bourdieu forklarer jo dette som en familietradisjon, hvor interesse blir en levestil, hvor arv og økonomi brukes som elementer for å holde dette i gang (Bourdieu, 1986, s. 23-24).

Jeg hadde jo aldri kunne holdt på med det her (...) i alle fall i den graden jeg gjør nå, om jeg ikke hadde fått hjelp av foreldrene mine på en måte. Ikke kunne startet så ung og sånt. For det koster jo mye å bare melde på ungen sin på ridekurs, i alle fall sammenlignet med andre idretter (...) I andre sporter så er vel mulighetene der for å kunne være med på mer, som for eksempel lag og sånt, men her er man veldig for seg selv. (Petra)

Økonomien og sosial kapital er avhengig av familie og inntekt, som kan sees å være inngangsbillett til å aktivt kunne drive med sporten. Som Bourdieu (1991) konstaterte, kan en slik arv også sees å overføres i direkte status innad i ulike grupper, som videre skaper sosial- og materiell verdi. Verdien overføres dermed til en form for dominans, noe som tilsier at individet besitter både en form for sosial- og materiell makt (s. 369). Dette ser vi innledningsvis i Aftenpostens (2008) artikkel angående rikdom i sporten, hvor Bugge m.fl. belyser at ryttere med etternavn fra rike og kjente figurer innad i sporten som oftest var å finne på landslaget, og dominerte sporten på ulike vis gjennom sin posisjon. Petra er klar på at

denne formen for dominans er oftest å finne på konkurranser, da fokuset på seg selv er høyt under konkurransesituasjoner. Her anvender de sin posisjon og status som verktøy for å få større plass på oppvarming, bedre plass til biler og lastebiler, samt muligheten til å justere startlister og lignende. Startlister er oversikt over rekkefølgen rytterne skal ut på konkurransebanen, og oppvarmingen er en arena hvor man har mulighet til å varme opp hesten og hoppe noen hinder før man går inn på hovedarenaen. Petra mener at dette raskt kan oppleves som urettferdig og håpløst, da man står veldig tom uten disse formene for ressurser. Mona uttaler seg om samme situasjon, slik:

Det er jo pengestyringen (...) Det styrer jo alt. Med penger og stor rolle i sporten, kommer du deg dit du skal (...) Klatrer opp i bestemmelser, og får større rett til å si ifra og endre saker (...) De har så mye penger at de gjør litt som de vil liksom. (Mona)

I tråd med Wilsons (2002) forskning rundt sosial ulikhet, kan man ut ifra uttalelsene til informantene tolke sprangsporten som et system hvor strukturen rundt ulikhet forsterkes (s. 14). Og dette mye grunnet den tidlige overføringen av økonomiske og sosiale ressurser ulike familier besitter, og dens påvirkning på muligheter rytteren innehar fra start. De ulike ressursene reproduseres og fordeles på en slik måte, at det vil bli sosial- og materialistisk ulikhet i sporten. Det kan forklares som at ulikheter rettet mot kostnader og sosial arv har høy påvirkning, selv hvor mye man ønsker å jevne ut en slik form for ulikhet i idrett og sport (Strandbu m.fl., 2017). En faktor Mona fokuserte mye på var støtteapparatet rundt, og det hun refererte til som «sprangrytternes au pairer»:

Jeg kommer jo veldig ofte alene og styrer på (...) Mens andre ofte har noen til å sale opp, noen til å varme opp og til å ta av seg alt arbeidet bortsett fra selve ridningen. Det blir jo nesten som en slags sprangrytternes au pair (...) De ender jo opp med et helt team rundt seg. (Mona)

Slik mener Mona mye av nervøsiteten og anstrengelsen rundt konkurransesituasjoner minskes, og at det danner seg et større rom for fokus på selve ridningen. Her trekkes også fram mulighetene ved eie av flere gode spranghester, hvor Oda konstaterer at «*Starter du flere hester, så har du jo flere runder å vinne på (...) Man tester banen før man rir neste hest*» (Oda). Sjansene øker, ved at man har råd til flere hester og hjelpere til å vedlikeholde de. Slik jeg tolker det, kan man på mange måter sammenligne støtteapparat og mengde midler med Seippels (2002) teori rundt at idrett i stor grad krever samarbeid og lagånd for å skape sterkere rammer for å lykkes (s. 107).

Diskusjonen rundt arv og ulikheten slike arvelige ressurser skaper innad i sprangmiljøet opplevdes sentralt under alle intervjuene, hvorav det å arve et `kjent navn` virket til å ha like stor betydning som økonomiske ressurser i seg selv. Dette kom fram i sammenheng med både sponning, oppmerksomhet og autoritet, og ikke minst til tilgangen på ressurser og bestemmelser i sporten. Dette kan sees i sammenheng med Bourdieus (1986) teorier rundt betydningen av sosialt nettverk og økonomiske ressurser. Hvor aktører som er rik på kapital er eiere av arvelig sosial og økonomisk kapital, noe som gjerne symboliseres med et kjent navn. Dette fører til at man som individ arver de fordelene det «kjente navnet» inneholder fra før, som fører til at en del kjenner til deg og dine fordeler og påvirkningskraft helt fra du er født (s. 21-24). Når Oda ble spurt om noen på konkurranser tiltrekker seg mer oppmerksomhet enn andre, svarte hun dette: «Å ja. Folk med navn og dyre hester. Kort og enkelt» (Oda). Hvor man videre kan trekke inn Petras svar rundt samme tema: «Det er jo alltid litt ekstra folk på tribunen hos både de som har et større team rundt seg, men også de som har vært i sporten lenge, og har kjente navn og litt ekstra respekt i sporten» (Petra). Andre mennesker tiltrekker seg derfor andre mennesker med kjente navn. Man er veldig opptatt av å følge med på de rytterne som tilhører den øvre del i sporten, om det er fordi man ser på de som forbilder, eller at man er interessert i å se hvilke hester og utstyr de benytter. Navn ble også en faktor når samtalen rundt sponning inntraff intervjuet.

Tror ikke det er tilfeldig hvem som blir spurt om samarbeid og sponning og slikt nei. Jeg tror leverandørene, og merkene da, har sett seg ut folk som har gode hester, gjør det bra og selvfølgelig har et stort navn. De har en allerede en plan på hvem som skal «vise fram» varene deres. (Oda)

Som Bugge m.fl. belyser i artikkelen i Aftenposten (2008) er navn et sentralt verktøy for business, da man tydelig kunne se at kun en håndfull med supertalenter som jobber seg opp fra alminnelige kår blir sponset. Det vil dermed ikke sees på som noe ulempe å ha et kjent navn i sporten, da Oda mente navnet bidrar til oppmerksomhet, som igjen gir leverandørene inntrykk av den påvirkningskraften ulike kjente ryttere har på publikummet i sprangsporten. Slik vil de derfor få bredere tilgang til kvalitetsutstyr, reising til store stevner og samarbeid med videre bedrifter for å fremme navn og «team». Bedrifter og enkelt mennesker som sponser ønsker ofte å knytte produktet sitt til spesifikke ryttere, som da har påvirkningskraft til å promotere varene på en effektiv måte. Som den ene informantene konkluderte med: «Kjent navn – kjent produkt, så enkelt er det» (Mona). Ifølge Mona vil de også klatre opp i viktige

bestemmelser, både lokalt og universalt i sprangsporten, med grunnlag i autoriteten de anskaffer seg i en slik posisjon, noe som kan knyttes opp mot Bourdieus (1986) uttalelse om at autoritet og respekt er faktorer som videreføres med `et kjent navn` (s. 23-24). Bugge m.fl. (2008) gikk til og med så langt med å si at navn kan sees å få deg lengre i sporten enn talent, og bidrar til å bygge businessens rundt ulike aktører i sporten, som skaper større skille i fordelinger av goder (Aftenposten, 2008).

4.3 Populært å se rik ut

Informantene drøfter mye rundt begreper som navn, utstyr og hester i diskusjoner rundt økonomiske og sosiale ressurser. Hvor begrepene blir sett på som positive faktorer, som sier noe om hvordan rytteren fremstilles, og beskriver hvilken posisjon rytteren har innad i sporten. En av informantene fokuserte mye rundt det med å uttrykke rikdom, og mente dette var noe hun var sikker på at mange tenkte over når de var i stallen og på konkurranser. Hun legger spesielt vekt på dette med utstyr og transportmidler og under samtalen om hvordan økonomi kunne komme til syne i ulike situasjoner, uttaler hun dette: «*Man ser jo det bare man snur seg. At en på samme alder kan komme med fem hester til en verdi av mange millioner, også kommer de med store lastebiler i tillegg*» (Mona). Mona forklarer at det er svært populært å «være rik i sporten». Altså det å kunne skape tilgang ved å gi uttrykk for at man hører til den øverste gruppen i sporten, og at man søker litt mot de rytterne man kanskje ser opp til, eller vil komme nærmere. Mona beveger seg inn på det materielle ved verdien på hester og transportutstyr, mens Oda legger mer merke til detaljer på ulike konkurransebekledninger: «*Man ser det jo for eksempel veldig på hvilket utstyr noen har (...)* Når du vet at en stevnejakke koster så så mye, også kommer det kanskje noen med to-tre i forskjellige farger. Så er det sånn `jaha`» (Oda). Min tolkning av Oda, er at hun er veldig interessert i utstyr og merker, og hadde mye meninger rundt akkurat dette. Hun diskuterte mye rundt hvordan de med mye penger, likte å kjøpe det aller nyeste og dyreste, kun for å fange blikket til andre ryttere. «*Dette nyter de bare*» (Oda). Det kan sees på gjennom at man tidligere har sett at idrettsutøvere eller ulike grupper, i noen tilfeller, bruker idretten som en ekspressiv arena, for å uttrykke sosial og/eller økonomisk kapital (Seippel, 2002, s. 45). Hvor de symboliserer rikdom og velståendehet, og mater sin status og posisjon i gruppen.

Vi kan også koble denne belysningen opp mot Goffmans (1951) forskning, hvor han konstaterer at vi mennesker symboliserer vår formue og velstand gjennom objekter, og som viser til posisjonen man har i samfunnet, da dette ifølge både tidligere forskning og informantene, er en synlig handling i sporten (s. 302-303). Symbolene i denne sammenhengen er altså både hvilke hester man har, utstyret man bruker i form av bekleddning på både hest og rytter, og sist, men ikke minst, transportmidler og `living`. Petra kommenterer under sitt intervju, i likhet med Oda, at de i øvre del av sporten ofte er de som er opphavet til ulike trender og moter. Hvor utstyret som regel er dyrt, og vanskelig å få tak i. Dette kan man se i tråd til Goffmans kommentar om at symbolene reguleres ofte, og blir dyrere og vanskeligere å strekke seg etter. Dette for å sette høyere forventninger til de som ønsker å høre til den dominerende gruppen (Goffman, 1951, s. 302). Som i bunn og grunn bidrar til å skape et større skille mellom rytterne i sporten, og til å skape en slags klassesethørighet på ulike grunnlag av ressurser (Goffman, 1951, s. 295-296). Har du det som trengs for å holde med den øvre delen av gruppen er du velkommen, men strekker du ikke til, kan følelsen av å ikke tilhøre resterende medlemmer forekomme raskt. Bourdieu (1986) forklarer også dette fenomenet, som en prosess hvor man overfører verdi inn i noe fysisk og som hjelper individet å gi uttrykk for posisjonen i gruppen, hvor målet i all hovedsak er å indikere til høy økonomisk kapital (s. 17-19).

Videre belyser samtlige informanter, at det å indikere til god økonomi ikke bestandig behøver å være hele sannheten. Og at ved å uttrykke rikdom, åpner det seg rom for en følelse av tilhørighet hos de i øvre del i sporten. En av informantene forklarte det slik:

Så kan man jo på mange måter lure fram at man har god økonomi da. Et ønske om en fasade som skal se bra ut (...) uttrykk har jo mye å si (...) De er som regel veldig opptatt av å vise fram, og spesielt da til dem de vet sitter på mye penger (...) For å få en bekreftelse på en måte.
(Oda)

Dette kan man se gjennom Goffmans teori om «masken» som gir uttrykk for hvem man ønsker å være i møte med andre mennesker (Goffman, 1992, s. 25). Vi kan se dette ved enda et eksempel fra en informant:

Man ser kanskje at de har fine hester, fin bil og stor lastebil. Men det trenger nødvendigvis ikke være hele sannheten heller. Mange kan jo kjøre fine biler uten å egentlig ha råa. En form for fasade preget av ønsket om å fremstå pengesterk vil jeg tro. (Petra)

En slags front-stage, som skjuler den egentlige situasjonen personene står i, hvor mye av fokuset ligger på å opprettholde fasaden så godt man overhode kan (Goffman, 1992, s. 97-98). Denne fasaden vil i dette tilfellet omhandle økonomi, som deretter overføres til sosial kapital i sporten, og gir enklere tilgang til større ressurser. Fasaden vil ifølge informantenes svar både opprettholdes til hverdags, men spesielt på konkurranser hvor man møter det «store publikummet». Dette for å ha en sterkere posisjon i sporten, og for å hindre at publikum ikke slipper inn på baksiden av fasaden. For å opprettholde en slik fasade, spesielt i konkurranse sammenheng, er det ifølge Goffman, materielle symboler som gir uttrykk for rikdom og suksess (s.98).

4.4 Autoritære familier og ryttere

Min tolkning av informantene, er at de gjennom ulike svar indikerer til et slags system, hvor hvordan man fremstiller seg selv og bedriver sporten er drivende faktorer. Gjennom større tilgang og økonomiske ressurser, vil man ikke bare skaffe seg gode hester og stort sosialt nettverk, men også en form for autoritet blant andre i sporten.. Hvilket utgangspunktet man har, og de materielle tingene man viser frem skaper en slags underliggende følelse av dominans hos de høyest oppe i sporten. Man konverterer på mange måter en type kapital til en annen form for kapital (Bourdieu, 1984, s. 1). Mona beskriver mange ulike situasjoner hvor ifølge henne: «*rike og kjente*», tar styringen i ulike konkurransesituasjoner, hvor det nesten forventes at de andre som ikke er like profesjonelle skal ta avstand. Hvor man også på mange måter har lettere tilgang til å si ifra og få endret på ting. En annen informant belyser dette i samtalen rundt det aktuelle tema:

Det er jo noen som tar litt større plass ... Man kan ofte merke det på oppvarmingen, for da er man så mange som skal varme opp samtidig på to hinder. Her er det jo noen som kommer seg bedre utav det en andre, gjennom at man ikke tørr å ta kampen mot de da. Man har respekt for de på en måte. (Petra)

Her henviser hun til en situasjon hvor autoritet kommer tydelig til syne, og hvor de som besitter autoritet er klar over situasjonen de befinner seg i. De tar denne rollen, og bruker sin dominans til sin fordel. Videre beskriver Petra at respekten ofte bunner i at man ikke ønsker å bli uvenner med noen som sitter høyt oppe i sporten. Redselen for å gå inn i en krangel eller kamp hvor tapet kan forårsake negative konsekvenser senere, da de fra den dominerende gruppen ofte har flere på sin side. Samtidig ble det nevnt at mange også ser på disse rytterne

som forbilder, noe som gjør at selv om man ønsker å ta mere plass selv, gir man automatisk mer plass til de «større stjernerne». Petra mente dette var synd, men at det på mange måter er slik overalt, ikke bare i sprangsporten. Når det kommer til slik autoritet belyser Mona at: *«Den arrogansen kommer vel fram i alle sporter. Bestandig noen som er litt ovenpå»* (Mona). Oda hadde samme inntrykk på bruken av autoritet som både Petra og Mona, men kommenterte også at *«man merker det litt fort når det kommer ryttere og trenere fra litt utenfra, hvor det er en del som tar litt ekstra plass og ønsker å vise seg frem»* (Oda). At de større rytterne som man vanligvis kanskje ikke møter på under lokale konkurranser, ofte har et behov for å skaffe seg respekt og en slags autoritet raskt. Økonomi kan derfor sees på som en ressurs som bidrar til at man får en høyere plass innenfor sosiale situasjoner og bestemmelser, hvor de aktuelle aktørene spiller på sitt `kjente` fjes og posisjon i sporten (Bourdieu, 1986, s. 23-24).

4.5 Sprangsporten som en individuell sport

Fokuset på sprangsporten som en individuell sport ble sentralt hos alle informantene. Norges rytterforbund (NRYF) viser til en sport som skal fungere inkluderende, trygg og god å ta del i, noe som i stor grad er en større utfordring i individuelle sporter. En av informantene forklarte sprangmiljøet slik: *«Man er jo konkurrenter, og ikke lagkamerater (...) Fokuset er jo mest på seg selv og sine»* (Petra). Hun mener man er veldig alene om det å skulle prestere, og at hun kan se for seg at mange opplever dette som tungt. En lagsport vil skape et større fokus på å inkludere, samarbeide og løfte hverandre opp, og gir derfor større rom for det sosiale (Seippel, 2002, s. 46). Som kan sees i likhet med Strandbu m.fl. (2017), hvor fokuset ofte kan sees å ligge mer på profesjonalisering innad i individuelle sporter, og at man gjør alt for å bli best. Fokuset på et sterkt og inkluderende miljø vil derfor ifølge informantene nedprioriteres, og oppleves som noe færre ønsker å ta tak i. Petra forklarte i samtalen om hvordan man kunne endre dette, at *«det bare er sånn, og vil trolig fortsette sånn»* (Petra). Man kan tenke seg til at grunnen til dette er mye på grunn av hvordan øvre del ønsker å dekke sine ulike behov, hvor de har et ønske om å bli sett og hørt, og trenger en arena for nettopp dette. Det å skulle bevare det sosiale hierarkiet, gjennom å på mange måter vedlikeholde stratifikasjon i miljøet, og mate ulikheten (Bourdieu, 1984, s.1).

I tillegg kommenterer også Mona at hun snakker forskjellig med ulike grupper i sporten, hvorav de med høyere status og økonomiske ressurser ofte opptrer som arrogante og bedre i samtalesituasjoner. I henhold til sporten som individuell sport mener hun også at man ikke heier spesielt mye på hverandre i konkurranser, og at sporten er sterkt preget av mye sjalusi, smisking og baksnakking. «*Man finner jo sine jevngode, hvor man selvfølgelig kan finne noen å støtte seg mere på (...) man er som oftest i samme bås, og holder seg der*» (Mona). Hun beskriver at man finner sin jevngode gruppe, hvor man føler seg trygg og ivaretatt, som kan tolkes i sammenheng med hva Bourdieu (1986) belyste rundt annerkjennelse og tilhørighet til ulike grupper, hvor man ofte søker dit man føler sterkest tilhørighet (s. 22-23). Hun belyser også avslutningsvis at sporten og deltakerne må åpne øynene, mest når det kommer til hvordan man behandler hverandre på konkurranser:

Det er trist at en sport hvor man er så alene fra før, blir en sport hvor man ikke unner andre suksess. Enten de har mye å rutte med, eller om de er på lavt nivå, så tror jeg mange føler at det å se noen ikke lykkes, kan være en lykke for noen andre. Dette må vi virkelig endre på.

(Mona)

5.0 Avslutning

I denne studien har jeg sett nærmere på økonomiske ressursers påvirkning i sprangsporten og sprangmiljøet. Ut ifra det formulerte jeg problemstillingen: «På hvilken måte påvirker økonomiske ressurser sprangsporten og sprangmiljøet?». På bakgrunn av dette spesifiserte jeg to underproblemstillinger: «Hvilke økonomiske ressurser beskrives som viktige for at en rytter lykkes i sprangsporten?», og «Hvordan påvirker økonomiske ressurser det sosiale samspillet i sporten?». Videre ble det derfor anvendt et kvalitativt design, hvor det ble utført dybdeintervju av tre informanter, som alle enten hadde vært aktiv, eller drev aktivt med sprangridning. I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for mine hovedfunn, drøfte rundt og komme til en konklusjon, før jeg diskuterer litt rundt eventuelt videre forskning innenfor feltet.

5.1 Hovedfunn

Ifølge hver av informantene spiller økonomiske ressurser en sentral rolle i sprangsporten. De med økonomisk kapital, har lettere tilgang til andre former for kapital, som igjen gir unike muligheter og tilgang i sporten (Bourdieu, 1984, s. 1). Det legges vekt på det materielle i sporten, og hvilket grunnlag dette gir for hver enkelt rytter, hvor utgangspunktene er ulike.

Dette utgangspunktet, forklares av informantene som avgjørende for fremtiden i sporten, og kan sees i tråd med Bourdieus (1995) teori om inkludering og ekskludering i øvre klasser. Hvor de ressurser man sitter med, og utgangspunktet disse gir, enten fører til at rytter blir inkludert eller ekskludert fra den øvre klasse (s. 11-12). Det legges stor vekt på at sprangsporten er en dyr sport i forhold til veldig mange andre sporter og idretter, og at med god økonomi passer man bedre inn i systemet. Om man har råd til gode hester, lastebiler og til å dekke kostnadene ved store stevner, har man automatisk bedre utgangspunkt enn de som ikke har det. Noe som ifølge informantene kan virke urettferdig og svært demotiverende hos de som ikke strekker til. I sammenheng med besittelse av økonomisk kapital, diskuterte også en av informantene rundt kunnskapen og læringen disse rytterne fikk tilgang på, gjennom å ri flere hester, ri for flinke trenere og eksponeres for flere utfordringer. Slik vil derfor de som besitter økonomiske ressurser innhente mer erfaring og ha større potensial i utførelsen av selve ridningen. Bourdieu (1991) forklarer at slike situasjoner oppstår i idrett, hvor de i den øvre delen av sporten og hierarkiet, ofte har lettere tilgang og muligheter. Mens de som ligger i den lavere delen, sliter med å ha tilgang til slike sporter, og til å kunne utføre den på lik linje med de i øvre del (s. 371). Dette bidrar til å skape skiller, og kan sies å produsere distinksjon, hvor skiller mellom de ulike gruppene i sporten bidrar til å uttrykke og reproducere klasseulikheten (Naidoo, 2010, s. 468).

Gjennom intervjuene kunne man se at informantene la svært mye fokus på det med kjente navn, sponsoravtaler og midler i sporten. Hvorav mange av rytterne ble kjent gjennom rike eller kjente foreldre som hadde suksess i sporten fra tidligere av. Bourdieu (1986) konstaterer at man som individ arver økonomiske ressurser, interesse og sosialt nettverk gjennom generasjoner (s. 23-24). Noe som vil si at et utgangspunkt for midler og tilhørighet i den øvre delen av sporten, allerede ligger til rette for ryttere før de en gang har startet å ri. I Aftenposten (2008) forklarer Bugge m.fl. at ryttere med etternavn fra rike og kjente figurer i sporten dominerte sprangsporten gjennom sine posisjoner og ressurser. Dette kunne man også se tydelig gjennom intervjuene, ved at informantene ofte fokuserte mye på makten ulike ryttere sitter med i sin posisjon, og hvordan de kan bruke denne makten til å komme høyere i sporten, og høyere i bestemmelser innad i sporten og miljøet rundt. Det var også mye fokus på støtteapparat, og hjelpen på konkurranser, hvor de med god økonomi ofte hadde et stort «team» rundt seg, som fikk stevnedagen til å gå lettere for rytterne og familien. De i øvre del av sporten ble også ifølge informantene ansett som forbilder for mange, hvorav sponsing og

samarbeid ble lettere tilgjengelig for disse rytterne. Alle disse faktorene vil ifølge Wilson (2002) ansees å forsterke ulikhet, noe som oppstår gjennom systemet innad i sprangsporten og måten systemet reproduseres gjennom arvelige goder (s. 14).

Det ble diskutert mye rundt hvordan økonomi fremstilles i sporten, og det kom raskt frem fra ulike informanter at de med god økonomi ikke var redde for å vise seg frem. Dette gjennom materielle gjenstander, som dyre hester, dyre transportmidler og ikke minst utstyr. Noe som kan forklares som symboler som viser til velståendehet og rikdom, både i lys av Goffmans (1951) teori om hvordan mennesker symboliserer sin formue gjennom objekter, for å vise til sin posisjon og status (s.302-303). Og Bourdieus (1986) forklaring på hvordan man fører verdi inn i noe fysisk for å kunne indikere til god økonomi (s. 17-19). Det kom fram i intervjuene at det var mye fokus på utstyr i sporten, hvor mange ønsker å følge trender og moter, som ofte oppsto via kjente navn og fjes. Det å indikere til god økonomi, uten å nødvendigvis ha det, var også et tema som kom opp under intervjuene. Dette kan forklares som en prosess, hvor noen ønsker å tilhøre en annen gruppe, og trer på seg en «maske» for å skjule alt som ligger bak (Goffman, 1992, s. 25). Dette mente informanten var noe ryttere og familier gjorde for å få sterkere posisjon i sporten, og skape seg et større nettverk gjennom å vise til store økonomiske ressurser. Som en slags fasade, som måtte opprettholdes.

Det sosiale samspillet i sporten, vil på mange måter kunne forklares som et sosialt hierarki, hvor tilgangen til muligheter er ulike, basert på kapitalen individet innehar (Bourdieu, 1984, s. 1). Det fins autoritære profiler i sporten, som har opparbeidet seg status og respekt. En informant forklarte det som at de «rike og kjente» ofte tar styringen, og gjør litt som de vil. Gjennom god økonomi sitter man i en posisjon hvor tilgangen på ulike fordeler og sosiale relasjoner er sterkere, enn hos mange andre. Mange er ifølge informantene redde for å krangle med kjente ryttere i sporten, da konsekvensene raskt ble store. En følelse av at de med sterkere midler og sosialt nettverk i sporten, ofte dominerte inne på konkurransebanen og i det sosiale rom. De blir på mange måter sett på som urørlige og verdifulle, og sitter på mye makt sosialt. Økonomi kan derfor sees på som en ressurs som bidrar til sterkere sosial posisjon i sprangmiljøet (Bourdieu, 1986, s. 22-24).

Sprangsporten er en individuell sport, hvor profesjonalisering og egen prestasjon er i fokus. Det kom fram under intervju at følelsen av å være alene var sterk hos mange, og at en individuell sport som denne ofte førte med seg mye baksnakking, sjalusi og smisking. Det å skulle jevne ut dette skillet virket ikke som noe aktuelt hos informantene, da de mente det alltid ville være slik. Som kan forklares gjennom at sprangsporten er et system som fungerer stratifiserende, hvor strukturen reproduseres ved arv og fordeling av goder, og aktørene bidrar til å holde balanse i de ulike gruppene i sporten (Bourdieu, 1984, s.1).

5.2 Videre forskning

Oppsummert viser det seg at økonomiske ressurser kan sies å ha en viss påvirkning, både på hvordan man lykkes i sporten, og hvordan man fungerer i det sosiale rom. Gjennom intervjuene kunne man se at økonomisk- og sosial kapital skaper ulike utgangspunkt og muligheter i sporten. Hvor økonomi og sosialt nettverk henger tydelig sammen, og utfyller hverandre i ulike situasjoner, og deretter legger til rette for større tilgang, fordeler og goder i både sprangsporten og sprangmiljøet. Man kan også forklare sprangsporten som et system som forsterker ulikhet, hvor ressurser, autoritet og status er sentrale faktorer for å ta del i den øvre delen av sporten.

For videre forskning kan det være interessant å forske videre på hvordan økonomiske ressurser påvirker sprangsporten og sprangmiljøet i andre land, og om man kan sammenligne disse funnene med deres synspunkter og meninger. Det hadde også vært interessant å se enda nærmere på hvordan kjente profiler i sporten kan anvende status og posisjon til å drive business innenfor salg og kjøp av hest, noe som kom fram i Aftenpostens (2008) artikkel og ble diskutert litt rundt i analysen.

Et annet tema som kunne vært interessant å forske videre på innen sprangsporten, er kjønnsfordelingen. Hvorav flesteparten som driver med sprangridning er kvinner, men i verdenstoppen finner man flest menn. Det å se nærmere på hvordan fysikk kan påvirke sprangridningen, og hvorfor kvinner virker å være mer interesserte i å starte aktivt i sporten, enn menn.

6.0 Litteraturliste

Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Harvard university press.

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital.

Bourdieu, P. (1991). Sport and social class. *Rethinking popular culture: Contemporary perspectives in cultural studies*, 357-373.

Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax Forlag AS.

Bugge, M., Gedde-dahl, S.S. & Magnussen, A.E. (2008). Slik tjener trenerne seg rike. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/norge/i/8BG9E/slik-tjener-trenerne-seg-rike>

Goffman, E. (1951). Symbols of class status. *The British Journal of Sociology*, 2(4), 294-304. Hentet fra: https://www.jstor.org/stable/588083?seq=1#metadata_info_tab_contents

Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig - the presentation of self in everyday life*. Oslo: Pax forlag

Goldthorpe, J. H., & McKnight, A. (2006). The economic basis of social class. *Mobility and inequality: Frontiers of research in sociology and economics*, 109-136. Hentet fra: http://eprints.lse.ac.uk/6312/1/The_Economic_Basis_of_Social_Class.pdf

Naidoo, R. (2004). Fields and institutional strategy: Bourdieu on the relationship between higher education, inequality and society. *British journal of sociology of education*, 25(4), 457-

471.

Norges rytterforbund. (ukjent år). Omdømme. Hentet fra: <https://www.rytter.no/klubb/rask/>

Seippel, Ø. (2006). Sport and social capital. *Acta sociologica*, 49(2), 169-183. Hentet fra: http://seippel.no/Seippel_SportAndSocialCapital.pdf

Skille, E. Å. (2006). Forskning om kjønn, etnisitet og ungdom som økt forståelse for forskjeller i ungdoms idrettsdeltakelse. *Publisert på idrettsforum.org*, 09-17. Hentet fra: <https://www.idrottsforum.org/articles/skille/skille060913.pdf>

Strandbu, Å., Gulløy, E., Andersen, P. L., Seippel, Ø., & Dalen, H. B. (2017). Ungdom, idrett og klasse: Fortid, samtid og framtid. *Norsk sosiologisk tidsskrift*, 1(02), 132-151. Hentet fra: https://www.idunn.no/norsk_sosiologisk_tidsskrift/2017/02/ungdom_idrett_og_klasse_fortid_samtid_og_framtid

Thagaard, T. (2019). *Systematikk og innlevelse*. (5.utgave). Bergen: Fagbokforlaget

Tjora, A. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (3. utgave). Oslo: Gyldendal norsk forlag AS.

Wilson, T. C. (2002). The paradox of social class and sports involvement: The roles of cultural and economic capital. *International review for the sociology of sport*, 37(1), 5-16.

7.0 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Hei, og velkommen til intervju. Tusen takk for at du stiller opp. Jeg heter Marianne og er student ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU, i Trondheim. Jeg skal skrive en bacheloroppgave i sosiologi. I den anledning skal jeg intervju tre til fire informanter innenfor sprangmiljøet, for å finne ut om økonomi har påvirkning på sporten. Alt som blir sagt er konfidensielt, og du vil naturligvis være anonym. Du kan trekke deg når som helst under intervjuet, også når intervjuet er ferdig. Det er bare veileder og sensor som skal lese oppgaven. Før intervjuet starter må jeg bare spørre deg om det er greit at jeg bruker båndopptaker?

Åpningsspørsmål

- Hvor gammel er du?
- Hvor kommer du ifra?
- Hvor bor du?
- Hvor lenge har du drevet med sprangridning?
  - Hvorfor driver du med sprangridning?
  - Hvor aktivt rir du? (reise, antall stevner og satsning)
  - Trives du i sporten og er det noe du kommer til å drive med lenge?
  - Hva er det beste og verste med sporten?

Refleksjonsspørsmål

Rolle i sporten

- Når startet du å ri?
- Hva fikk deg til å bli interessert i sprangssporten?
  - Hvem introduserte deg for sporten, eller var det noe du fant ut av selv?
  - Er hele familien interessert?
  - Hva gir deg motivasjon og glede ved sporten?
  - Har du noen forbilder/idoler i sporten?

- Kan du fortelle litt om din utvikling i sporten?
  - Hvor mange hester har du eid/konkurrert med?
  - Kan du si noe om prosessen og din vei mot hvor du er i dag som sprangrytter?
    - Hvordan har du kommet dit du er i dag? (treningsmuligheter, hester, motivasjon og interesse, tung eller lettere vei?)

- Er det et stort sprangmiljø rundt deg?
  - I stallen?
  - På skolen?
  - Venner og på fritiden?
  - Er det mye positivt eller negativt innad i «stallmiljøet»? Eventuelt hva og hvorfor?

Økonomi og sprangridning

- Opplever du at økonomi spiller noe rolle i sporten?
  - Eventuelt; på hvilken måte?
  - Noen spesielle situasjoner eller hendelser?
  - Er økonomi noe det snakkes mye om i ditt miljø?

- Er det noen spesielle måter økonomi blir framstilt i sporten?
  - Kommer det til syne gjennom for eksempel utstyr, merke eller hester osv?
  - Er noen i sporten sponset? Og hvorfor tror du det er slik?

- Er det slik at du kan se på ryttere og vite om de har god råd eller ikke?
  - Eventuelt; hvordan?
  - Er dette noe du tenker ofte over på konkurranser?

Tilgang til sporten

- Føler du at alle som ønsker, har mulighet til å drive aktivt i sporten?
  - Hvorfor? Hvorfor ikke?

- Har du opplevd at noen i ditt miljø har måttet sluttet i sporten på grunn av økonomi?
  - (Om ja) Har vedkommende vært åpen om grunnen?
  - Er dette noe man kan snakke åpent om i ditt ryttermiljø eller på konkurransearenaen?

- Reiser du mye på sprangstevner?
  - Hvor ofte?
  - Er det mange i ditt miljø som reiser sammen?
  - Har du noen gang opplevd at noen ikke kan være med på reisestevne på grunnlag av økonomi?

Konkurranser og vinnermulighet

- Hvordan er din opplevelse rundt konkurranser? (følelser, stress og omgivelsene)
- Heier man på alle under konkurranser?
  - Er det noen man holder ekstra med? Hvorfor?
  - Snakker man med konkurrentene sine, og hvordan oppleves i så fall dette?

- Er det noen på konkurransebanen som får mere oppmerksomhet enn andre?
  - Hvordan kommer dette eventuelt til syne for andre?
  - Opplevs det slik at noen har større autoritet enn andre? (Både på og utenfor konkurransebanen)

- Hvordan vil du si din vindersjans i sporten er?
  - Ulikt på forskjellige stevner?
  - Er det likt for alle i sporten? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Det sosiale

- Opplevs økonomi som noe som skaper skille mellom rytterne i sporten sosialt?
  - Hvordan man snakker sammen?
  - Danner det grupperinger?

- Sosiale sammenkomster under arrangementer eller på fritid?

Avslutningsspørsmål

- Ser du fram til framtiden med hest og sprangsport?
- Er det noe du føler burde ha spurt om? Eller noe du ønsker å tilføye?

Tusen takk for intervjuet, og for at du stilte opp!